



■ Борба рудара са пакленим врућинама

Проћи ће
и ова врелина

СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА

COVID-19

У ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ
СРБИЈЕ

МЕРЕ ЗАШТИТЕ:

Често перите руке водом и сапуном (у трајању од најмање **20 секунди**) или користите средство за дезинфекцију на бази **70% алкохола**. После прања, чесму затворите марамицом или папирним убрсом.

Избегавајте **блиски контакт, руковање и љубљење**, а са саговорницима одржавајте раздаљину.

Не дирајте очи, нос и уста неопраним рукама.

Ако кашљете или кијате, **прекријте уста и нос** надлактицом или папирном марамицом.

Често **проветравајте** просторије.

Избегавајте боравак у **затвореном простору** са већим бројем људи.

Заједно против COVID-19!

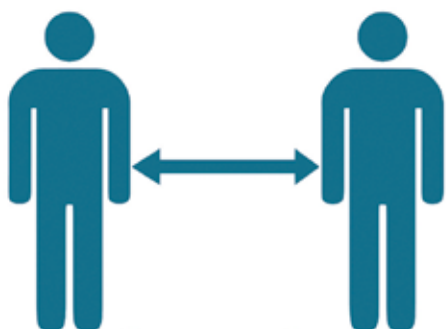


ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:

- обавезно и правилно носите заштитну опрему
- пре уласка у пословни простор дезинфикујте руке и обућу
- држите прописано одстојање од других особа
- брините о хигијени радног простора
- обавезно обавестите непосредног руководиоца уколико посумњате на симптоме COVID-19

ЗАПОСЛЕНИ И СТРАНКЕ ОБАВЕЗНИ СУ ДА НОСЕ ЗАШТИТНЕ МАСКЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА И ИЗЛАСКА И ЗА СВЕ ВРЕМЕ БОРАВКА У СВИМ ПРОСТОРИЈАМА ЈП ЕПС, без изузетка.

У наредном периоду биће пооштрене контроле ношења заштитних маски.



**Одржавајте
раздаљину**



**Избегавајте да
додируете лице**



**Перите руке око
20 секунди**

Садржај

05

из епс групе

Пуштена у рад обновљена бродска
преводница ХЕ „Ђердап 1“
**Председник Србије посетио
ЕПС-ову највећу ХЕ**

06

актуелно

Обележен Свети Прокопије
**Рудари чувају
енергетски баланс**

08

Са копа „Тамнава-Западно поље“
**За лакшу
и мирнију зиму**

12

репортажа

Борба рудара
са пакленим врућинама
Проћи ће и ова врелина

14

послови

Сува сепарација
**Рад под
лупом**

16

Летњи послови у „Металу“
**Сезона ремонта
у пуном јеку**

18

локални мозаик

Прича о најлепшем дворишту Лазареваца
**У сагласју
с природом**

20

временлов

Рударски путопис
немачког барона из 19. века
Траговима рудног блага Србије



Александар Вучић, председник Србије,
поводом 6. августа примио жене рударе

Рударство неће бити угашено



09

„Помоћна механизација“
стиже свуда упркос врућинама
**Одолевају људи,
а и машине**

10

У посети „глодару 1“
**Стари мајстор
у новом
оделу**



импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,
РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић,
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац,
ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Александар Рашин,
ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: „Комазец“ д. о. о. Инђија, ТИРАЖ: 3.500
Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године; Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Обновљени
капацитети
омогућавају
непрестано
прилагођавање
расту привреде

Већа снага и производња, дужи радни век



После урађене ревитализације, хидроелектрана „Зворник“ данас је модернија него што је била пре 65 година када је пуштена у рад и један од истинских драгуља у производном систему „Електропривреде Србије“. Снага ХЕ је повећана са 92 на 122,3 мегавата, радни век је продужен за најмање 40 година, а добрим одржавањем то ће сигурно бити и дуже – рекао је Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС-а током обиласка ове ХЕ. – Модернизација „Зворника“ је један од најбољих примера успешне политике председника Србије Александра Вучића да обновимо и сачувамо све капацитете које имамо за

најмање толико година колико су већ радили и да се непрестано прилагођавамо расту привреде.

Ревитализација „Зворника“ почела је 2016. године, а сва четири агрегата су модернизована за четири године, из кредита немачке развојне банке KfW у висини од 65 милиона евра, а нешто више од

18 милиона евра реализовале су домаће фирме. Цео управљачки систем урадио је Институт „Михајло Пупин“.

– Рудари „Колубаре“ су замолили да обиђу неку од наших ХЕ и виде како се производи струја, а да то није из угља. Драго ми је што су данас обишли „Зворник“, а ускоро ће обићи и

„Ђердап“ и „Бајину Башту“. Важно је да сви знају да ЕПС две трећине енергије производи на бази угља из Колубаре и Костолца и то даје стабилност систему. Циљ је да све термо капацитете унапредимо и сачувамо, али и да повећамо проценат „зелене“ енергије – рекао је Грчић. – Тежимо ка томе да Србија у будућности сваког дана само извози струју, да ниједног момента нема потребе да се увози струја. Захваљујући добром управљању, наши грађани и привреда имају стабилно снабдевање.

Поред Грчића, ХЕ „Зворник“ обишли су и Зоран Јевтић, председник општине Мали Зворник, Саво Безмаревић, извршни директор за производњу енергије у ЈП ЕПС, представници руководства и синдиката РБ „Колубара“.

Р. Е.

ЕПС обнавља све
постојеће капацитете
како би сви радили и
наредних пола века

■ Први човек ЕПС-а на градилишту нове депоније у ТЕНТ А

Инвестиција у модернизацију и дужи радни век

После скоро 50 година у термоелектрани „Никола Тесла А“ градимо нову депонију за пепео, шљаку и гипс и то гарантује несметани рад ТЕНТ А најмање наредних 20 година. То је пројекат који је требало да доживи светлост дана и реализацију много раније, али стицајем околности није урађен. Поносан сам што смо све покренули са мртве тачке и што ће бити изграђена касета за одлагање пепела, шљаке и гипса површине 126 хектара – рекао је Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС-а, приликом обиласка градилишта нове касете депоније у близини ТЕНТ А.

Према његовим речима, ову касету користе и постројење за одсумпоравање у ТЕНТ А, највећи еколошки пројекат у Србији, чија градња је у току.

– Вредност радова је 31 милион евра, а рок за завршетак је јесен



2022. године – објаснио је Грчић. – Срећан сам и поносан јер се у мом мандату реализују капитални пројекти не само у оквиру ЕПС-а, већ и у целој Србији. ЕПС обнавља све постојеће капацитете како би сви радили и наредних пола века. Радимо на повећању капацитета у хидро сектору, а инвестиције у заштиту животне средине су наш приоритет.

Грчић је рекао и да је посебно поносан на то што је извођач радова државно предузеће ПРО ТЕНТ, које заједно са партнерима реализује овај пројекат. Он је нагласио да је ПРО ТЕНТ показао своје квалитете, јер је од фирме која је 2003. године оформљена издвајањем ЕПС-а достигао ниво да буде велики извођач и респектабилна фирма.

– Тим распарчавањем ЕПС-а претходна власт је имала циљ да у неком моменту и приватизује ЕПС. Политика, чији је креатор Александар Вучић, председник Србије, је потпуно супротна. Вучић жели јачи ЕПС, све сачуване фирме, радницима обезбеђен посао да нико сутра не брине за будућност, као што је било пре 10 година – рекао је Грчић.

Поред представника извођача, обиласку градилишта присуствовао је Драган Блажић, заменик председника општине Обреновац, Владимир Марковић, помоћник директора ЕПС и директор Сектора за кључне инвестиционе пројекте, Саво Безмаревић, извршни директор за производњу енергије, као и руководство огранка ТЕНТ.

Р. Е.

Председник Србије посетио ЕПС-ову највећу ХЕ

Морамо да ширимо своје капацитете, да размишљамо о будућности. Зато ћу да се борим за енергетску сигурност и за раднике који производе електричну енергију, јер ми без струје нисмо ништа, рекао је председник Србије



Модернизовану и реконструисану бродску преводницу у Хидроелектрани „Ћердап 1“ у рад су пустили Александар Вучић, председник Србије, и Сем Фабрици, шеф Делегације ЕУ у Србији.

– Данас Србији враћамо један обновљен и модернизован међународни водни пут јер ова адаптација бродске преводнице баш то значи. Укупна вредност пројекта је 28,5 милиона евра – рекао је Вучић након пуштања преводнице у рад.

Време превоза бродова сада је скраћено на сат и по, уместо више од два сата, колико је донедавно трајало, а новим инжењерским решењима смањен је потенцијални број непредвиђених застоја и прекида пловидбе.

Вучић је захвалио ЕУ на донацији од 11 милиона евра за адаптацију преводнице и истакао да га је највише обрадовала педантна и прецизна реализација пројекта, који је завршен тачно у дан предвиђеног рока.

Пројекат је предводила немачка фирма DSD Noel и уз њу домаће фирме „Фермомонт инжењеринг“ и „Електромонтажа Краљево“, које су урадиле више од 60 одсто посла и показале

да у Србији може да се ради успешно и добро и да људи буду задовољни.

Председник Србије је најавио да ће у ревитализацију система хидроелектрана „Ћердап“ бити уложено још 380 милиона евра у наредних 10 година.

– То је велики задатак за ЕПС, како би Ћердап могао да добије нових 50 мегавата за производњу електричне енергије – истакао је Вучић.

Он је додао да се у Србији троши све више струје, и то не само зими већ и лети, као и да смо се навикли на много удобнији живот не питајући се да ли смо изменили инфраструктуру, имамо ли довољно ресурса за производњу и хоћемо ли уопште имати довољно електричне енергије.

– Кључно питање напретка Србије је питање енергетског снабдевања и енергетске безбедности наше земље – рекао је Вучић и додао да ће се, ако буде потребно, око тог питања борити и са Владом Србије ако буду имали неслагања.

– Они који мисле да је важно да само бринемо о томе да ли је нама добро, а да за 10 или 20 година не размишљамо хоћемо ли да плаћамо 500 милиона, милијарду или 1,5 милијарди евра за увоз електричне енергије, не мисле на будућност. Наш посао

није да гледамо и слушамо себе, већ да гледамо у нашу децу, оне који долазе и да њима не оставимо дебалансiranу „Електропривреду Србије“. Морамо да ширимо своје капацитете и да размишљамо о будућности. Зато ћу да се борим за енергетску сигурност и за раднике који производе електричну енергију, јер ми без струје нисмо ништа, као што ништа нисмо ни без гаса, без воде и свих других ресурса без којих не можете да замислите озбиљну државу – поручио је Вучић.

Шеф делегације ЕУ у Србији Сем Фабрици истакао је да модернизација бродске преводнице има велику економску вредност, јер Ћердап представља драгуљ српске енергетике и технологије.

– Драго нам је што је ЕУ учествовала у томе да се његов век продужи за 30 до 40 година. Друга важна ствар је да Србија и ЕУ деле транспортну политику. Дунав као међународна река је важан и Србија је део те шире мреже, а овим пројектом ћемо повећати одрживост тог пловног пута. Трећи важан елемент пројекта је његова еколошка вредност јер су речни токови најзеленији вид транспорта, а овим Србија добија још веће могућности да искористи речни

саобраћај, што има ефекат на животну средину – оценио је Фабрици.

Европска координаторка за коридор Рајна–Дунав Инес Ајала Сендер изјавила је путем видео-линке да је пројекат „Гвоздена капија 1“ део настојања ЕУ да унапреди водени саобраћај као кључан за претварање Европе у први угљенично неутрални континент.

Дирк Бекерс, директор Европске извршне агенције за климу, инфраструктуру и животну средину, рекао је путем видео-линке да ће агенција за период од 2021. до 2027. године имати буџет од 55,4 милијарде долара за стварање интермодалног транспорта и остале пројекте из своје надлежности и додао да рачуна на то да ће се Србија чвршће повезати и сарађивати у тим областима са осталим земљама Балкана.

Р. Е.

Грчић поклатио Вучићу историјску мапу Срба

Милорад Грчић, в. д. директора „Електропривреде Србије“, у име ЕПС-а поклатио је Александру Вучићу, председнику Србије, урамљену историјско-етнографско-географску мапу Срба и српских (југословенских) земаља у Турској и Аустрији. – У име „Електропривреде Србије“, председнику који све старо обнавља и који је започео еру нове, модерне Србије – рекао је Грчић уручујући поклон Вучићу током обиласка контролног торња бродске преводнице у Хидроелектрани „Ћердап 1“. Аутор карте објављене 1873. године је Милош Ст. Милојевић. – Дивно изгледа и морам ово да проучим – рекао је Вучић и захвалио на поклону. Мапа је добијена уз сагласност Библиотеке града Београда.

Рудари чувају енергетски баланс

Ломљењем славског колача у просторијама Синдиката „Прераде“ у Вреоцима, 21. јула, обележена је рударска слава Свети Прокопије у Рударском басену „Колубара“. Свечаности је присуствовао Милорад Грчић, в. д. директора „Електропривреде Србије“, који је, заједно са сарадницима из РБ „Колубара“, честитао славу свим рударима и истакао да је производња угља кључна за стабилност електроенергетског система Србије.

– Данас је Свети Прокопије, рударска слава, и од 2012. године посебно сам емотивно везан за овај празник. Рудари на коповима „Колубаре“ и „Костолца“ годишње произведу око 40 милиона тона угља. Они који учествују у било којем делу процеса производње угља знају колико је то сложен и напоран посао. То је посао који траје 365 дана у години, 24 часа дневно, посао који се мора радити без



обзира на временске прилике. То је посао који омогућава да се струја у термосектору произведе. Сваки киловат-сат произведен у термоелектранама представља једину сигурну

енергетску стабилност Србије и једини сигуран баланс између произведеног и потребног. То је и даље две трећине, а некада и више кад је сушна година, од укупно произведене електричне

енергије. Угаљ који колубарски рудари произведу доноси нешто више 50 одсто укупне производње струје у Србији. ЕПС је за коришћење обновљивих извора. Радимо ревитализације свих постојећих производних капацитета и градимо нове. Увелико радимо на повећању производње из обновљивих извора у складу са политиком председника Србије Александра Вучића, нема смањења производње у термосектору. Наши рудници угља су две тачке у којима почиње производња електричне енергије – истакао је Грчић.

Домаћин славе, председник Синдиката „Прераде“ Слободан Пантелић, пожелео је свима срећну рударску славу и успешан рад, и захвалио в. д. директора ЕПС-а Милораду Грчићу и председнику Синдиката РБ „Колубара“ Миодрагу Ранковићу на посети и вишегодишњој подршци.

М. Павловић

ЕПС

Поштоване колегинице и колеге, драги рудари „Колубаре“ и „Костолца“, честитам вам 6. август, Дан рудара.

Ви сте најснажнији стуб на који се ослања електроенергетски систем Србије. То показујете свакодневно, деценијама уназад, у свим временским условима. Ваш задатак је да ископате отворку и обезбедите довољно угља за српске термоелектране, било да је 40 степени изнад или 20 степени испод нуле. Ви дајете и више од очекиваног и задатог.

Заједништво које показујете у обављању својих свакодневних послова, препознатљиво је у ЕПС-у. Сви ЕПС-ови рудари једна су сложна породица и само захваљујући пожртвованости сваког њеног члана, читава Србија и у најтежим тренуцима рачуна на вас. Захваљујем вам на свему.

ЕПС наставља да унапређује и модернизује рударски сектор и настојаће да постави рударство на виши, савремени ниво, поштујући све еколошке принципе. Србија и ЕПС без вас не могу и важни сте нам зато и настојимо да унапредимо услове рада, и да заједно стварамо чврсту основу за сигурну будућност грађана Србије.

Са жељом да вас здравље што боље служи и да остварите што више успеха у раду, упућујем вам рударски поздрав – Срећно!

С поштовањем,

Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС





Рударство неће бити угашено

Верујем у рударство, то је грана привреде која ће тек да расте и цвета и чији ће значај тек да се види, а рударство неће бити угашено, како би многи споља желели – рекао је Александар Вучић, председник Србије, који је поводом Дана рудара примио 135 жена из рударског сектора Србије. На пријему у Председништву Србије било је 40 жена из огранака „Електропривреде Србије“ – Рударског басена „Колубара“ и „Термоелектрана копова Костолац“.

– Хвала вам, ово је ваше Председништво. Ви сте наше јунакиње и хероине. Ви на најбољи и најхрабрији начин доприносите развоју Србије и стопи економског раста. Србија се неће одрицати својих термокапацитета и имаћете свој посао и за 10, 20 и 30 година, као и они који долазе после вас – нагласио је председник Србије.

Вучић је рударкама захвалио на тешком, напорном и одговорном раду додајући да није у стању да им се додворава на начин на који већина других јесте, али да жели да нагласи

да без њих и људи који раде у енергетском сектору не би имали довољно струје, нити грејање и да то грађани треба да знају.

– Живимо у ери када се то све подразумева и нико не пита како се обезбеђује струја и грејање, када грађани имају комфор и желе да лети имају 18 и 19 степени, као и зими да имају температуру такву да не морају да носе зимску гардеробу. Ово су те дивне жене које то чине у наше име и запослене су у различитим рударским басенима и термоелектранама. Људи заборављају колико је важна енергетска безбедност. Ако погледате вести из света, многе земље се већ сада суочавају са недостатком струје и гаса и са драматичним повећањем цена на светском тржишту, јер нису водиле рачуна о себи, већ су пратиле модне трендове. Србија неће да прати ту моду, већ потребе Србије и грађана. Зато сте ви веома важни за земљу и верујемо да ћете још много моћи да учините за земљу и наш народ – рекао је Вучић на пријему дама које обављају тежак рударски посао.

У име рудара ЕПС-а, а посебно у име жена, захвалила се Мила Симић, геодетска инжењерка из РБ „Колубара“ и нагласила да је важно што председник Србије није заборавио оне који вредно и предано раде 365 дана у години у свим временским условима. Она је указала на живот жена у рударском сектору, ноћу, у трећој смени, раме уз раме са мушкарцима.

– С поносом могу рећи да савесно обављамо свој посао у корак са својим колегама. Ускладиле смо своје животе са обавезама на послу, са нимало лаким условима рада. Свесне смо значаја рударског посла, знамо да од сваке ископане тоне угља зависи Србија и живот грађана и привреде ове земље – рекла је Мила Симић, која је у име рудара ЕПС-а председнику Србије уз рударски поздрав „Срећно!“ поклонила рударски шлем.

Пријему су присуствовали Зорана Михајловић, потпредседница Владе Србије и министарка рударства и енергетике и Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС-а.

Р. Е.

За лакшу и мирнију зиму



Тропски врело лето није спречило запослене на површинском копу „Тамнава-Западно поље“ да, уз редовно остваривање производних планова, своје системе припреме за предстојећу зимску сезону. Након преласка роторног багера „глодара 2000“ на Други јаловински систем почетком јула, на Првом БТО систему почела је реконструкција, а кренули су и радови на одлагачу, у обиму у којем то радионички услови „Западног поља“ дозвољавају.

– На одлагалишту смо заменили места двома станицама, након што смо ревитализовали станицу В-2 и додали јој четврти погон. Она је заменила станицу В-1 са три погона, јер се то решење показало као недовољно добро за све дужу везну траку. Померани су везни транспортери, један смо скратили за 60 метара и убацили нову станицу, а други померили за 60 метара на повратном бубњу – рекао је Предраг Илић, управник копа.

Како нам је Илић објаснио, на одлагалишту је урађена реконструкција, померен је и за 340 метара продужен одлагалишни транспортер, а на етажној страни померање једног транспортера износило је 100 метара.

– С обзиром на то да су реконструкције док је Први систем радио биле честе, одлучили смо да га комплетно средимо. Завршили смо велике послове и све транспортере довели у крајње позиције. Била је то велика акција која је подразумевала обезбеђивање напајања, односно измештање свих високонапонских каблова – додао је Илић.

Он је нагласио како је у овом периоду потребно много више рада, како машина, тако и запослених да би се обезбедиле потребне количине угља. Лежиште је све раслојеније па је да би се откопало 35-40 хиљада тона угља дневно потребно откопати и одложити између 40 и 50 хиљада кубика међуслојне јаловине.

Према речима Горана Томића, директора ПК „Тамнава-Западно поље“, у току су и ремонтни послови на роторном багеру „глодар 3“, чији годишња инвестициона оправка је због проблема са куглбаном померена у односу на план. Реч је, како објашњава Томић, о одличном багеру који је веома добро радио, забележио око 54.000 радних сати и откопао око 135 милиона кубика откривке.

– Иако је ремонт овог багера почео нешто раније него што је планирано, то неће утицати на производни процес на „Тамнава-Западном пољу“, будући да ће он радити у

Све усмерено на сигуран рад система

Директор копа Горан Томић још једном је истакао да су, и овог лета, послови на најпродуктивнијем копу „Колубаре“, уз редован производни процес усредсређени на припреме за зимски период, кад је најпотребнији добар и сигуран рад производних система.

термину који је био предвиђен за годишњу инвестициону оправку – рекао је Томић.

Наши саговорници додају да екипе задужене за одржавање константно прате стање опреме и контролишу виталне делове багера, што је и допринело томе да проблем на кружној стази „тројке“ буде на време уочен.

Инжењери из „Метала“, заједно са Машинском службом и управом копа, изнели су два предлога, а усвојен је онај који би требало да омогући рад багера до реализације трајног решења, односно уградње нове кугличне стазе. До тада, алтернативно решење омогућиће рад „глодара 3“. Сређивање овог багера не зауставља се на овоме. Од крупнијих послова ради се санација на редукторима, на одбојним бубњевима, на тракама 1 и 2, на затезним точковима са два транспорта. Бројне послове



завршавају бравари и мазачи са багера и чланови екипе „Метала“ за интервентно одржавање стационирани и задужени за машине на „Западном пољу“ и копу „Радљево“.

Како објашњава Томислав Пантелић, пословођа интервентног одржавања, они нису ремонтна група, али су укључени јер њихове две групе чине бравари и заваривачи (електро и аутогени), па могу да раде поправке на лежају на повратном и одбојним бубњевима, да наварују погонске звезде. Миодраг Лесић истиче да су задужени за ситније послове и да мењају делове који су дотрајали: на транспорту, редукторима, лежајима.

Од машина из „Помоћне механизације“ неопходно је било свакодневно присуство дизалице и ровокопача точкаша, што је запосленима омогућено.

М. Димитријевић

■ „Помоћна механизација“ стиже свуда упркос врућинама

Одолевају људи, а и машине

На коповима ништа не може да се уради без машина „Помоћне“, а захваљујући пожртвованости запослених све обавезе се испуњавају на време

На свим „Колубариним“ површинским коповима тренутно је ангажовано 186 радних машина, 19 ауто-дизалица, четири телескопска виљушкар, као и одређени број специјалних возила, комбинованих машина, утоварних лопата и грејдера. То нам саопштава Радиша Гајић, управник експлоатације машина „Помоћне механизације“. Сва ова опрема посебно је ангажована током летњих месеци када се раде годишњи ремонти машина и опреме.

– Задовољни смо упркос потешкоћама у раду са којима се тренутно суочавамо. Уз велико

ангажовање и пожртвованост руковалаца машина, али и осталих запослених у „Помоћној“ током јула, кад смо били суочени са тропским врелинама, успешно су испуњене све обавезе – каже Гајић.

Он додаје да је у последње две године обновљен возни парк, што је и омогућило несметан закуп према свим коповима, а има и довољно резервних делова.

Како каже наш саговорник, припреме за летњу сезону у „Помоћној“ су почеле још у мају. На део механизације која нема клима-уређаје, уграђени су вентилатори да би се олакшало руковаоцима.

– Што се тиче ситуације са климатизацијом, ту имамо и објективних и субјективних слабости. Проблеми су резервни делови, уговори са екстерним сервисима, машине које су у гарантном року и тиме подлежу поправци по уговору. Наравно, пошто су температуре екстремне, и тамо где постоји систем дешавају се кварови. Машине које нису у гарантном року и за које имамо потребне резервне делове, сами доводимо у исправно стање. Интензивно

смо се тиме бавили од половине јуна и то су приоритетне поправке. Међутим, због недостатка резервних делова нисмо били у могућности да постигнемо да сву механизацију „покријемо“ клима-уређајима. Заиста дајемо све од себе да омогућимо нашим руковаоцима да обављају своје радне задатке у што бољим условима – каже Гајић.

Добро је познато да су услови на коповима у летњем периоду веома тешки, не само због високих температура већ и због прашине и свега осталог што прати производњу угља. А такође је добро позната чињеница да се на коповима ништа не може урадити управо без машина „Помоћне“.

Гајић наглашава да ни и у овим тешким условима ниједан запослени није одбио или лоше урадио посао.

– Наши људи фактички раде у лименим кутијама. Имају два избора, или да отворе прозор и буду запрашени топлим угљеном прашином, или да се „кувају“ унутра. Опет, када је реч о климатизованим возилима, тешка је и велика промена

температуре када изађу из својих кабина – објашњава Гајић.

Када је реч о превозу радника, који је такође у надлежности овог дела РБ „Колубара“, одговорни истичу да су сва возила, која су за ову услугу ангажована по уговору, климатизована. У свакодневnoj комуникацији са превозницима решавају се проблеми, а очекује се да након истека овог уговора у децембру возни парк буде подмлађен.

Т. Крупниковић

Апликација

Већ две године у „Помоћној“ ради систем праћења машина преко ГПС-а. Апликација прати сваки покрет машине, њену локацију, параметре рада мотора, брзину кретања, потрошњу и време сипања горива, чак и да ли је отворен или затворен чеп резервоара.

– Подаци се свакодневно анализирају, а информације које добијамо даноноћно пратимо, тако да у сваком тренутку знамо где нам се налазе сва возила и механизација која су покривена овим системом – објашњава Гајић.

Ремонт најстаријег багера у „Колубари“ који је у току, ове године обухватио је и неке мање уобичајене послове

Стари мајстор у новом одећу

Средином јула почео је ремонт БТС линије источног дела Рударског басена „Колубара“. Како је реч о здруженом систему – Поља „Б/Ц“ са „глодаром 1“ и Поља „Е“ са „глодаром 8“ – инвестиционом оправком обухваћена су оба багера са системском реконструкцијом. Ове године предвиђени су обимни послови, нарочито на „глодару 1“. На самом почетку извођења ремонтних радова посетили смо ову машину која је, са 55 година у производњи, најстарији роторни багер у „Колубари“.

Милан Вукић, шеф Првог БТС система Поља „Б/Ц“ каже да је након прања и чишћења багера ремонт званично почео 13. јула.

– Када је реч о рударским пословима, наш главни задатак био је да због сложених електро и машинских захвата на горњој градњи багера, савршено урадимо и изнивишемо монтажни плац. Након што је багер успешно „навежен“, преузеле су га машинска и електро служба. На нама је сада да обавимо реконструкцију система, што значи да долази до измештања неких угљених трачних транспортера. У принципу, имаћемо једну станицу мање. То значи да нам се укида међуслојна јаловина, што ће нам касније сигурно стварати потешкоће у раду. Нарочито због тога што овај први угљени слој који копамо ка Пештану има доста јаловине

коју ћемо морати да пребацујемо преко траке, што неће бити мали изазов. Али, не сумњам да ћемо, као и увек, наћи начин да превазиђемо препреке – истакао је Вукић.

Шеф система констатовао је и да током протекле године на багеру није било већих кварова, највише зато што је претходна инвестициона оправка урађена добро, па је битно да и ова буде што квалитетнија. Како тврди, то је свима у интересу јер значи сигурност у раду током целе године, нарочито уколико се има у виду недостатак радника у текућем одржавању.

Вукић додаје и да је сарадња са шефом тог дела система, пословођама и координатором угља Радосавом Јеленићем одлична, јер већ дужи низ година раде на истој линији са „глодаром 8“. Колеге свакодневно комуницирају, усклађују производњу, капацитет и квалитет угља.

■ Електро „неурохируршка операција“

Када се у „Колубари“ помене ремонт, углавном се машинци хватају за главу. Овога пута, ипак, „глодар 1“ подлеже електро „неурохируршкој операцији“, при којој се неки од захвата изводе први пут од укључења багера у производњу, давне 1966. године.

Ненад Деспотовић, електроинжењер система, каже да је залагај крупан, али

да ће се изборити. Најпре, планирана је замена свих међуормарских веза у електропостројењу. То је захтевало постављање висеће скеле, за које су били задужени радници „Метала“, односно „Монтаже“. Уследило је сечење и вађење каблова, а тек онда постављање нових.

– Пре него што смо било шта предузели на овим пословима, обављене су консултације са машинском службом, као и стручним људима из „Метала“, који су нам објаснили на који начин ће багер остати у балансу, односно како ће се надоместити тежина на коју ми сада утичемо избацивањем старих и постављањем нових, модернијих ормана који су знатно лакши. Све је договорено, а по завршетку радова посебна група „Метала“ извагаће багер и поставити терет на права места. Тек након тога ми улазимо у функционалне пробе – појаснио је Деспотовић.

Захват који се такође ради једном у животном веку багера, јесте замена начина управљања погона великог транспорта, односно гусеничног транспорта. Избацује се стари систем управљања, односно погонски генератори и ставља модернији систем, такозвани регулатори. Тај посао заједничким снагама изводе „Метал“ и радионица за електроодржавање багера Поља „Б/Ц“.

■ У јеку радова





Одлучено је и да буду замењени сви каблови који се налазе на доњој градњи багера. У питању су оригинални немачки каблови, али су већ дотрајали и са лошом изолацијом.

Деспотовић објашњава да је замена компликована, нарочито јер није планирано задизање доње градње машине.

– Искористимо рупу коју машинска служба копа за скидање картера централне осовине. Тако ћемо практично бити испод багера и из те рупе развлачити каблове по регалима који се налазе изнад наших глава. Морамо овај посао да обавимо на овај начин јер багер не би ни могао да се дигне толико, а да ми несметано радимо – рекао је наш саговорник.

■ Урадићемо све што смо зацртали

Деспотовић каже да су договори о томе на који начин ће у задатим роковима успети да реше проблематичне тачке почели већ од новембра прошле године.

– Имали смо доста спорних тачака. Након много размишљања и договора дошли смо до закључка да је та замена каблова неопходна. Затим, решили смо да искористимо то што је скела већ постављена и да заменимо и систем управљања транспорта, зато што су машине које су се до сада користиле за погон ових мотора на крају радног века и немамо више заменских. У суштини, решили смо да дамо све од себе, стиснемо редове и да покушамо да урадимо све што смо зацртали, што ћемо наравно и успети – ентузијаста је Деспотовић.

Наш саговорник посебно истиче сарадњу са „Металом“ који им је максимално изашао у сусрет, тако да су на терен послате чак две

изузетно добре екипе људи. Сви ће радити у неком режиму, чак и викендом да би стигли све да заврше.

– Део посла за који је задужено Одржавање система и радионица пао је на смањени број људи јер је сезона годишњих одмора. Такође, као што је познато, када неки систем уђе у инвестициону оправку, пракса је да се одређени број радника позајми другим системима, али нас је ипак довољно да све завршимо. Мора се напоменути и да нам је услед озбиљности послова руководство максимално изашло у сусрет тако да у сваком тренутку имамо на располагању машине које су нам потребне, што је веома важно – закључио је Деспотовић.

Предраг Вулићевић, машински инжењер на Првом БТС ситему рекао нам је да и поред тога што је за ремонт издвојено само 35 дана успевају да обаве планиране послове пратећи временске рокове.

– Успели смо да скинемо виталне делове који су морали да се демантирају ради обраде, а уградићемо их одмах по регенерацији. Растеретили смо горњу градњу

„Угљени вук“

Интересантно је да је „глодар 1“, тежак 1.423 тоне, предоређен за копање угља, јер му је стрела радног точка за шест метара краћа од осталих багера овог типа. То што је „специјализован“, додуше данас има и својих недостатака, јер због прослојака мора нон-стоп да подиже и спушта стрелу. Има још једну специфичност, а то је да је за око метар спуштен у односу на своје „вршњаке“ овог типа, да би му тежиште услед тврдоће угља било стабилније.

где мењамо један од носећих профила лежачева који су од пресудног значаја за рад багера. У суштини, то нам је највећи изазов, баланс каца, односно замена тог носећег профила који се искривио. Треба посебно истаћи да је баланс каца витални део багера на коме сви параметри морају бити савршени. Управо данас геометри одређују потребан положај тог профила – каже Вулићевић.

На тракама багера ниједан бубањ неће бити замењен, јер су у последње две до три године сви замењени. Осим стандардних радова и контрола, биће промењени кавези на куглбану, што је једна од битних ставки, јер је неколико година мењано само оно основно. Вулићевић нам је скренуо пажњу да се труде да током ремонта отворе сваки склоп.

– Нажалост, због других приоритета није било прилике да задигнемо велики транспорт. Ту би, рецимо, морали да заменимо неке тркаче, али ћемо тај посао обавити када се ремонт заврши. Стајаћемо у планским сервисима, задизати багер и мењати оне који су критични. Услед недостатка времена такође нисмо у могућности да демантирамо централну осовину, што ће остати као приоритет за следећи пут – истакао је Вулићевић.

– Избацили смо три станице и убацили две, једну скраћену и једну нову. Када багер сиђе са плаца, имаћемо неке продужетке и ситне послове. Можемо да се похвалимо тиме да у последњих годину дана нисмо имали никакав озбиљнији квар, и што се тиче машинског дела опреме, немамо ниједан дужи застој. Чињеница је да немамо ни 50 сати застоја за целу ову годину. Значи, багер је радио буквално нон-стоп – каже Вулићевић.

Д. Весковић



■ Смена Ц копа „Радљево“

Проћи ће и ова врелина

Упркос тропским температурама, рудари се не жале. Најтеже послове организују у хладнијем делу дана и кажу да ће издржати и ово лето на копу, као и многа до сад

Последње јулске и прве августовске дане обележиле су тропске врућине, утисак је био да је у хладу исто као и на отвореном, да се не може дисати, а свако ко није имао преку потребу, није ни излазио напоље. Међутим, рудари на површинским коповима „Колубаре“ немају тај луксуз да током своје смене од осам сати буду у климатизованим просторијама, већ најтежи терет тропских, као уосталом и ледених дана, носе на својим плећима.

Баш једног од тих, скоро неиздрживо топлих дана, посетили смо Ц смену на Површинском копу „Радљево“. Упркос сунцу које је пржило, затекли смо их како раде као један. У разговору с тим људима, који су у крајњој инстанци најзаслужнији за

производне резултате, сазнали смо да је већини, иако се температуре спуштају и до минус 20 степени Целзијуса, на послу, ипак, лакше током лета него зими. Драган Ранковић, тракиста на „глодару 10“, који бележи чак 39 година радног стажа, након деценија проведених на коповима „Колубаре“, каже да су се и он и његове колеге одавно навикле на екстремне временске услове.

– Многа сам лета и зиме претуррио преко леђа на копу. Посао тракисте није тежак, а имам и ту срећу да радим у кабини која је климатизована и изолована. Осим ових превисоких температура, тренутно нам муке задаје и састав земљишта, па се боримо са подземним водама. Може се рећи да су зимски услови ипак тежи за рад, јер се лети лакше може реаговати када страно тело доспе на траку – каже Ранковић.

На то се ефектном опаском надовезао његов колега, багериста Милан Радовановић:

– Август месец, а ми и даље у чизама!

Милан нам се поверио да се полако припрема за пензију, остављајући да битку против ђудљиве природе, у чизама и на минусу и на плус 40 степени, наставе млађе колеге.

– Траса којом се у овом периоду креће багер веома је лоша, јер је то простор некадашње кипе „Западног поља“. Мораш имати четворо очију отворених, испратити

сваку ситуацију, колико год је могуће. Вода извире, а у једном пролазу багера имамо пет врста материјала – од песка, камења, здравог блока, чак смо наилазили и на прослојке угља, које ми зовемо шифер. Али тако је – како је. Што се тиче мог радног места, кабина је климатизована, имамо и фрижидер, и у овим околностима и окружењу, то су стварно одлични услови – рекао је Радовановић и додао да за њега нема неке суштинске разлике у раду лети и зими, осим што је зими, кад све заледи, лакше доћи до багера.

Разговарали смо и са Гораном Пантелићем, електричаром на „глодару 10“, који нам је рекао да на њега временски

Реорганизација послова

Увођењем климатизације у радне просторије на машинама знатно је олакшан рад запослених током најтоплијих месеци, а ако се посао добро припреми и организује, рад на отвореном се смањује у најтоплијем делу дана и сви крупнији послови се заврше рано ујутру или касно поподне. Током ових тропских дана рударима је редовно вршена испорука воде, што је заиста од велике важности – рекао је Мићић.

услови и те како утичу, јер је задужен за поправку електроинсталација на багеру.

– Ми електричари смо током летњих месеци ипак у повољнијој ситуацији, првенствено јер има осетно мање кварова на опреми, а и много их је лакше отклонити. То се ипак не односи на ове екстремне услове каквима смо изложени ових дана, у којима поред људи, трпе и машине. Наша опрема се греје, мирис гуме се осећа, а то значи да је неопходно да се терен нон-стоп обилази, да случајно не би дошло до самозапаљивања или паљења. Опет, бар ти ништа не пада на главу и за врат. Горе је кад, на пример, у трећој смени на минус 15 пробије кабл, а ти га дељеш као дрво – препричава епизоде из свог дугогодишњег радног века Пантелић.

И рударског пословођу на „глодару 10“, Горана Платанића, питали смо како је радити по овим тропским врућинама, и каква је организација на самом копу. Док нам је одговарао, запазили смо његов невероватан ентузијазам и енергију, која се није смањила ни након 20 година, колико „гази“ по копу. Одлучан је да, у договору са шефом система, људе и машине у својој смени што боље и ефикасније организује.

– Сви знају да се на коповима ради много, и увек у тешким условима. Јесте изузетно вруће, али, као и остале проблеме на које наиђемо, превазилазимо и то. Увек идемо даље, проћи ће и ова врелина. Олакшава нам то што је за сада број људи на задовољавајућем нивоу, дошли су нам помоћни радници, па све мало лакше иде. Важно је рећи да су људи обезбеђени водом, и наравно, правимо застоје у раду система када су температуре изнад дозвољених за рад на

отвореном. И машина имамо довољно и оне су у добром стању. Ово је кратак систем од три траке, тако да имамо довољно машина да све може добро да функционише – рекао нам је Платанић.

Дођосмо и до Милоша Саватијевића, планир-мајстора, чија је „канцеларија“ већ осам година под ведрим небом.

– Стално сам напољу, пратим транспорт багера, и морам бити апсолутно концентрисан на свој посао. Свестан сам да имам одговорно задужење и у сталној сам комуникацији са пословођом, багеристом и тракистом. Ако ме питате да ли ми је лакше лети или зими, рећи ћу вам лети, јер ми ништа не пада за врат. Јесу несносне врућине, али када је најтоплији део дана, повучемо се – рекао нам је Милош и додао да му је рад на копу „Радљево“ лакши у односу на Поље „Д“ са кога је прешао, иако је и тамо било подземних вода, и услови рада су били слични.

Најмлађи међу нашим саговорницима, и по годинама и по стажу, двадесетогодишњи Никола Стефановић, ангажован је као помоћни радник.

– Овде сам 13 месеци, прошао сам и зиму и лето, и рећи ћу вам да ми је лакше да радим по зими. Обучем се добро, док радим некако се и угрејем. Тешко је бити цео дан напољу на овако високим температурама, нема хладовине да се сакријеш. Сад сам на повратном бубњу, развличим каблове, помажем браварима, електричарима, чистимо гусенице багера. Иако није лако, не жалимо се, има нас доста, и надамо се да ћемо добити нова решења о запослењу – рекао нам је Стефановић.

Р. Лазић

Мини-ремонт багера и одлагача

Током реконструкције система која је почела 25. маја и завршена је месец дана касније, одрађен је мини-ремонт багера и одлагача, што ће допринети поузданости даљег напредовања рударских радова на „Радљево“.

– Реконструкција система обухватила је монтажу нове траке, односно пребацивање етажне траке на нови положај. Етажна трака нам је била на јужној страни копа, ту смо откопали све предвиђене масе, и са висинске и са дубинске стране. Дошли смо до далековода, и ту смо се зауставили, јер смо морали да уђемо у реконструкцију. Трака је пребачена на северну страну, у почетној дужини од 650 метара, јер у том тренутку нисмо имали услова за више. Имали смо потешкоће са сабирником осталим од времена поплава, који смо уз помоћ пумпи успели да исушимо, након чега смо и успели да поставимо траку у пуној дужини од 800 метара. Што се даљих активности тиче, по пројекту је требало да померимо траку 50 метара паралелно на станици и на бубњу, али тренутно нема услова за то због неизмештених далековода. Зато ћемо продужити везну траку, односно померићемо етажну на станици 50 метара радијално око повратног бубња и откопаћемо део висинског блока. Чекамо измештање далековода и немачког плаца, како бисмо наставили са копањем према плану – изјавио је Момчило Мићић, шеф система копа „Радљево“.





Горан Давидовић

Рад под ЛУПОМ

Ремонтом Треће фазе завршава се сезона инвестиционих оправки. Уз уобичајене сервисе, ове године мења се део утоварног левка и утоварних „чељусти“ на објекту „десет“

Велико сервисирање погона Сува сепарација, које се ради сваког лета, почело је у погонима Прве и Друге фазе, и изведено је од 12. јуна до 9. јула. Реализација ремонта на преосталој, Трећој фази, заокружиће двомесечну ремонтну сезону у овом делу производног ланца Рударског басена „Колубара“.

Директор Суве сепарације Миодраг Нешковић каже да су обављене бројне интервенције којима је повећана спремност,

тако да су се завршени погони већ вратили у редован режим и производни процес се одвија веома ефикасно.

– Сажет преглед обављених послова указује да је ремонт урађен према плану. Издвојио бих санацију изгртача бункера равног угља. У објекту Класирница замењен је ротор дробилица, замењене су ременице, лежајеви и све остало за шта је приликом детаљног прегледа установљено да треба да се мења. Такође, саниране су и замењене гумене траке на трачним транспортерима, док су радници електроодржавања заменили високонапонске прекидаче, вакуумске прекидаче и проверили трафое. Док погон није у раду прилика је да се електропостројења детаљно прегледају и замени све што је потребно. Углавном, све што је било у плану обављено је, осим послова на транспортеру Т100 које нисмо успели да завршимо, јер нам недостају ланчаници и погонски точкови, али планирамо и то да обавимо у току редовних сервиса – рекао је Нешковић.

Наша екипа посетила је погон Треће фазе док је ремонт био у току и о најважнијим пословима разговарали смо са Миодрагом Ђуровићем, управником Одржавања, који је нагласио да ће послови бити урађени квалитетно и на време, као и годинама уназад.

Један од капиталних послова је замена дела утоварног левка и утоварних „чељусти“, који се ради на такозваном објекту „десет“ (место на колосецима 6 и 7 на коме се угаљ утовара у вагоне за ТЕНТ). Интервенција је била неопходна јер је често долазило до загушења. Претходна димензија била је 1.200x1.000 милиметара, док је сада проширена на 1.600x1.200 милиметара, па ће чак и ако се угаљ заглави, бити лакше очистити отвор и оспособити за утовар.

– Пројекат реконструкције урадио је „Метал“, као и израду делова. Послове монтаже дела левка и „чељусти“ обављају радници Монтаже, док радове око хидраулике и управљачког дела изводимо сопственим

снагама. Ту бих посебно истакао пословођу Милорада Ђокића, који је уз помоћ Драгана Вукића, ВК бравара, изнео овај део посла. Такође, тренутно се ради и на санацији повратних добоша за Т129А и Б, као и замена лежајева на добошима за које је установљено да су дотрајали. Истакао бих и Службу електроодржавања, на челу са Зораном Раонићем, која контролише и замењује све оштећене електроделове, каблове, контролише исправност трафоа, како за наш погон, тако и за угљене системе копа. И вулканизери имају доста посла

Заслужени одмор

Тренутно замењујемо вратило на „роленост решетима“. Половину вратила мењамо новим, док се остали део вратила вади и шаље у радионицу, мењају се лежајеви, наварују, а затим се монтирају – истакли су наши саговорници, уверени да ће њихова уиграна екипа у року завршити послове и кренути на заслужене одморе.



■ Миодраг Ћуровић

који се односи на замену гуменог платна траке Ц11, прве са копа, као и прераду оштећених састава, санирање оштећења и слично – набројао је Ћуровић само део послова.

Управник Одржавања повео нас је у обилазак производног дела погона Треће фазе, где се у објекту за дробљење ради на ремонту дробилица и прихватних левкова дробилица. Угаљ који се допрема са копа трачним транспортерима овде се уситњава, а затим шаље на линију утовара за Обреновац.

– Имамо четири расподелна левка и у њима се сваке године у току ремонта мења пластика којима су обложени, а која штити од хабања. Пошто су два

левка била доста оштећена, јер се лимови од угља временом истање, све што је потрајало мора да буде замењено да не би дошло до цурења прашине и угља. Оштећене лимове заваривач сече, а затим уз помоћ бравара вади и заварује нове – објашњава Горан Давидовић, главни машински пословођа.

Како кажу наши саговорници, недостају им заваривачи који су најоптерећенији, јер у целом погону у току оба ремонта раде само три заваривача. То су Слободан Петровић и Иван Томић, радници ЈП Површински копови „Косово-Обилић“ и Дарко Васић, „Колубарин“ заваривач.

– Њихов посао је веома тежак, јер унутар левка проведу од пет до шест сати на веома високим температурама. Поготово је тешко ових дана, можемо само да замислимо како им је – каже Давидовић, представљајући колеге које нисмо успели да видимо, јер су у затвореном лименом простору обављали своје нимало лаке послове.

Осим заваривача, ту су и Зоран Романовић, ВК бравар, и Бојан Јоксић и Драган Ивановић, КВ бравари. Ударни посао ове групе радника и њихових колега је током годишњег ремонта, али њихово ангажовање непрестано траје – посебно током сервиса који се спорадично организују да би у погонима били изведени и мало већи захвати које је немогуће одрадiti у ходу.



■ Ремонт прихватних левкова дробилице

Како нам је Давидовић објаснио, опсег њиховог посла током овог ремонта био је велики, и обухватао је припрему свих послова за заваривање, замену лежачева,

чекића за дробљење угља и мотора, контролу хидраулике и све остале послове који могу да се ураде док погон стоји.

Т. Симић



■ Тата Небојша Илић

Мајстор за „двојке“

Пратећи „вреле“ послове на ремонтима усред тропског јула, сасвим случајно, како то само живот намести, следећи само поздрав: „Где си, тата!“, набасасмо на топлу људску причу.

Небојша Илић је електрозаваривач Монтажне групе за копове „Метала“. Има 35 година, док му је супруга годину дана старија. У браку су две и по године. Прича обична све док не чујете заплет: За мање од годину и по дана добили су четворо деце! Небојша је прошле године, 3. марта, постао тата двојци дечака, а 8. јула ове поново постао поносни отац близанаца, сина и ћерке. Питали смо га да ли се надао близанцима и други пут?

– Јесам, 100 посто сам био сигуран да су близанци. И први и други пут. Не знам како, али сам имао неки осећај. Нисам близанац,

нити супруга и ја имамо некога у фамилији ко је близанац. Добро, можда је и ова корона учинила чудо – смеје се поносна глава породице Илић.

На питање како изгледа одгајање четири бебе, каже да заједно са супругом дели све обавезе.

– Са првим близанцима нисмо имали никаквих проблема, само су нас мало мучили зубићи. И таман када је прошло, стиглоше други – каже наш тата.

И како је сада у кући?

– Весело, како и треба да буде!

Интересантно је да наш „мајстор за двојке“ и из првог брака има близанце, сина и ћерку. Његова победоносна поза на слици, сада је сасвим јасна.

Д. Весковић

Сезона ремонта у пуном јеку

Упоредо са реализацијом
густог распореда
инвестиционих оправки,
радионице су у сваком
моменту спремне да
одговоре на хитне захтеве
из производње

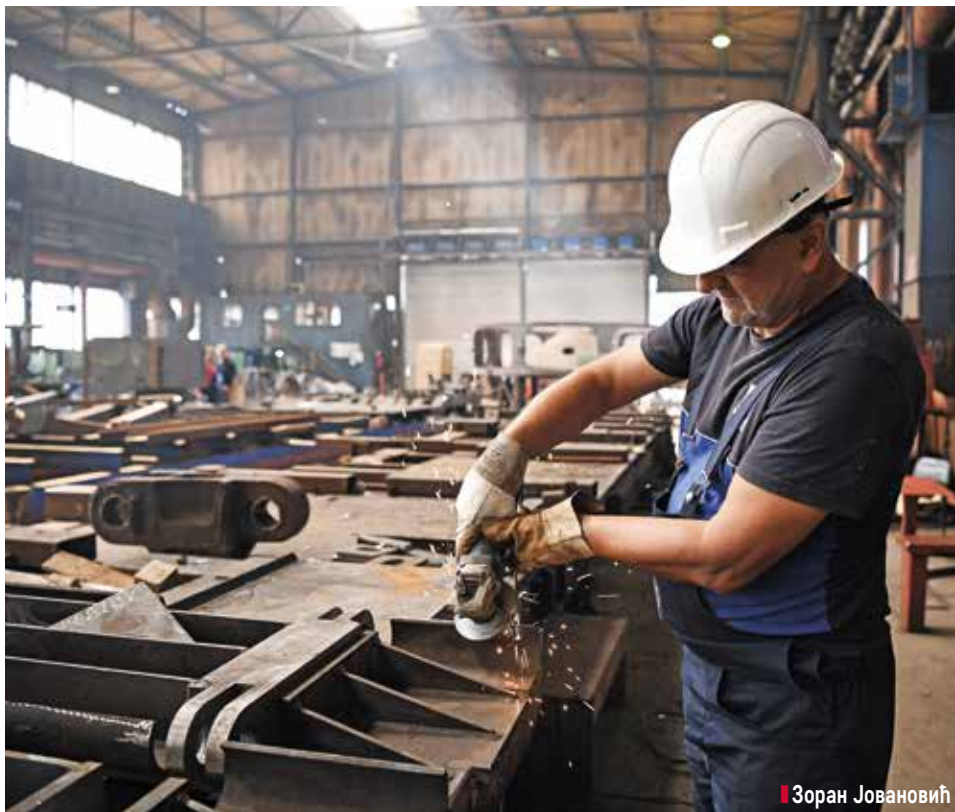
Током лета сви капацитети
производних погона „Метала“
ангажовани су на ремонтним
пословима, па је у радионицама
било много посла и мало слободног
простора, као и увек у овом периоду године.

Све радове, као што је већ ухотана
пракса, координира Центар за координацију
одржавања Рударског басена „Колубара“, у
сарадњи са координаторима Површинских
копова. Раде Перлић, руководилац тог
Центра, рекао нам је да је завршен део
опреме која ради на „Тамнава-Западном
пољу“ и Пољу „Г“, а да су последњих дана
јула приведени крају и ремонти за Топлану
и погон Мокра сепарација, као и трећу фазу
Суве сепарације у „Преради“. Када је реч о
опреми на Пољу „Б/Ц“, „Метал“ је ове године
био задужен за послове на „глодару 7“ и
„глодару 3“, односно Ц700.

У моменту наше посете, најактуелнији
су били радови на „глодару 8“ са Поља „Е“
и „глодару 1“, са Поља „Б/Ц“. Како нам је
објаснио руководилац Центра за координацију
одржавања, на „глодару 1“ ове сезоне има
доста и машинских интервенција, али је већа
пажња посвећена електропословима, јер се
уграђују нови електроорамани. Реч је о једном
од најзахтевнијих послова које електричари
Монтажне групе „Метала“ заједно са
електричарима са Поља „Б/Ц“ изводе на
самом терену.

Осим тога, у току је и санација аксионог
лежаја „глодара 3“ са „Западног поља“. Део
горње стазе транспортован је у погоне
„Метала“, а планирано је да доњи део стазе
буде замењен након завршетка радова на
„глодару 8“.

Упркос томе што су у јеку ремонтне
активности, подразумева се да ће у
ситуацијама када је неопходна хитна
интервенција на деловима и склоповима
који се допремају са терена, примат имати
најхитнији посао. Тако је недавно у радионицу



■ Зоран Јовановић

за производњу и регенерацију стигао
редуктор копања „глодара 2“ са Поља „Б/Ц“,
који је демонтиран и на којем се радило у
сарадњи са „Тисен Крупом“. Како нам је рекао
Владан Догањић, пословођа, „Метал“ је свој
део посла успешно реализовао и у тренутку
када смо разговарали, чекала се испорука
лежајева.

У наставку обиласка, у радионици
за челичне конструкције у послу смо
затекли искусног мајстора, бравара
Зорана Јовановића из Великих Црљена.
Објаснио нам је да бруси чланке потребне за
„Прераду“ који се пакују по три комада, па
затим у ланац од 36.

– Реч је о делу који се зове дозирно-
чланкасти транспортер и који се налази
на почетку технолошког ланца погона
„Опемењивање угља“. Његов задатак је

да дозира сирови угљ који долази са копа
у овај део „Прераде“. Сви делови потребни
за његов ремонт направљени су у Погону
за производњу „Метала“ – каже Јовановић,
крз чије руке је већина тих делова и
прошла на свом путу назад до производног
система.

Без обзира на то што је посао бравара
заиста тежак, овај мајстор који иза себе има
43 године радног стажа стрпљиво је рекао да
са осмехом и великим еланом долази свакога
дана на своје радно место. Занимљиво, каже
да што је старији – то му је можда и лакше,
јер искуство много помаже у раду и сви су
већ одавно „ушли у штос“.

– Некада је посао био много тежи јер смо
морали и саме позиције да израђујемо. Сада
се тиме бави специјализована служба и ми
мајстори барем не морамо више да „цртамо
по лимовима“ – додаје у полушали.

Зоранов пословођа Александар Поповић
додао је да је израда чланака доста
комплексан посао, који се ради на сваких
десетак година. Један такав ланац већ је
произведен и монтиран у Мокрој сепарацији,
а тренутно се припрема други који ће бити
искоришћен за неку наредну инвестициону
оправку.

М. Пауновић

Темпо

Приликом обиласка радионица и сами смо се
уверили да се, упркос високим температурама,
ради пуном паром. Делови багера отежавали су
нам кретање кроз погон, а општа ужурбаност и
интензиван темпо потврдили су да се и у сезони
годишњих одмора постиже много.

Прогутао коњску длаку

Нисам гвожђе исковано, већ сам ђаво заробљен! Ако си ђаво заробљен, да изађеш на суво и да идеш где те пошаљем. У све његово да се увучеш. Да га тражиш од куће до куће, од села до села, од посла до посла, од пута до пута, од кревета до кревета, од стола до стола, са стола скочи у кашику, из кашике у стомак. Потражи га с огњеним бићем, ишибај га и потерај ми га, да не може стајати, да не може јести, да не може сести, да не може спавати, да нема мира у својој кући, док до мене не дође...

Ако желите да освојите нечије срце, а тај вас не примећује, ово је најбоље решење. Потребно је само да се ове магичне речи изговоре приликом кађења услијане коњске потковице. Кажу, у поверењу, сви који су испробали ову проверену вилинску методу, да је поуздана и веома ефикасна. Румунска бајалица, с девет врста цвећа и коњском потковицом, даје одличне резултате. Просто, не може да омане. После ове враџбине, што се каже: „Твој је, ил' ничији!“.

– Мислиш да ме је Исидора упецала на потковицу? Нема шансе! – сигуран је у исправне мотиве свог брака Марко Јаковљевић Квачило (28) из села Петка док ипак помало замишљено распреда коњске кајасе покушавајући да ме наговори да узјашем кобилу Милицу.

Он дефинитивно одбија сваку могућност да се његова супруга користила неканоничним техникама, да би на крају гатањем придобила његову наклоност. Ипак, дубоко верује да је заиста жртва, само једне друге чаролије.

– Прогутао сам коњску длаку! Сигуран сам 100 посто! А кад се то догоди онда заволиш коње к'o луд. Тако се бар прича – покушава Квачило да објасни своју велику занесеност овим племенитим животињама.

Његови прадеда, а потом и деда по мајчиној линији, били су познати коњари, тако да Марко узима у обзир и тај генетски аспект своје велике љубави према овим животињама. Може бити да је на његову страст пресудно утицала длака с гриве неког



ждребета са Златибора где је као мали, због бронхитиса, често одлазио на лечење. Тамо се, у школи јахања, први пут дохватио кајаса и од тада их, практично, више није испустио из руку.

У дечачким данима, док су његови вршњаци пикали конзерве и задикивали девојчице чупкајући им кике, Марко је без седла јахао коње свог рођака из Јабучја држећи се само за њихову гриву. Галопом је пројездио сва околна села, али га је понекад младалачка непромишљеност наводила на свакојаке лудорије.

Па кад већ није био у могућности да покаже таленат на коњичкој стази неког хиподрома, своје цокејске вештине проверавао је на веома необичним местима. У замишљеним галопским тркама по Ибарској магистралаи противници су му, уместо чистокрвних пастува, често били камиони и шлепери.

– Обилазио сам теретњаке као од шале. Кад ујакова кобила Чарна загребе по врелом асфалту, уф, само су избијале варнице испод њених кованих гвоздених потковица. Галопом сам јахао и главном лазаревачком штрафтом. Упознали су ме сви, од жандара до попа, што би рекао добри Балашевић – присећа се Марко својих опасних авантура.

Своју ергелу почео је да ствара пре неколико година, када се погодио с познаником да му припреми печење за свадбу у замену за понија. Касније је од једне ромске породице откупио изгладнелу кобилу Милицу, коју је спасао сигурне смрти. У међувремену пазарио је пола хектара земље, шталу, фијакер и гумараба, а на свет су дошла и два ждребета, Цвета и Гривица с плавим очима, какве су права реткост међу коњима.

– Све је коштало близу 50.000 евра и не жалим. За сада немам никакве зараде, али ускоро намеравам да отворам школу јахања и организујем туристичке туре – открива Марко своје озбиљне планове.

Његова шестогодишња ћерка Софија две године јаше самостално и од тада је на такмичењима освојила неколико пехара. Трећа генерација Квачила, двогодишњи Милош и његова сестрица Сања, којој је тек 11 месеци, већ су неколико пута у наручју свог тате поносно прокаскали селом.

Још се по селу препричава Маркова и Исидорина свадба. Сватови су по младу дошли с четири фијакера и пет гумараба. Весела колона предвођена окићеним коњима продефиловала је целим селом и главном лазаревачком њадом, све до општине где су младенци рекли судбоносно „да“. Исидора каже да се осећала као права краљица.

– Марка сам заволела чим сам га угледала, била је то љубав на први поглед. За коње и потковице заинтересовала сам се тек касније – кроз загонетан осмех каже лепа Маркова супруга.

Штоно каже наш народ: „Метла ногу на потегу па све виче нећу, а на кума намигује да се кола крећу!“.

Д. Ђорђевић

Како су Јаковљевићи постали Квачила

Марко је радник „Суве сепарације“ у „Колубари“. Надимак Квачило наследио је од оца. Наиме, Марков деда је био возач аутобуса коме се једног дана покварило возило, па је због тога његов син Зоран закаснио у школу. Када га је учитељица упитала за разлог кашњења он јој је рекао: „Пукло тати квачило!“. Од тада Јаковљевићи остадоше Квачила!

Позитивна енергија

Кажу да коњ има седам пута јачу позитивну енергију од људи, па је зато препорука лекара да и болесни и здрави људи, ако су у могућности, проводе што више времена уз коње. Пола сата у друштву ове благодатне животиње одмори исто као и спавање од неколико сати.

У сагласју с природом

На овогодишњем Конкурсу за најлепше двориште Лазаревца у конкуренцији од 34 домаћинства, породични врт Душанке и Душана Косорића проглашен је за најистакнутији. Ово је само једна у низу награда које се ређају од 1993. године, када су, почевши спонтано и непретенциозно да уређују свој врт, први пут добили признање за своје умеће и креативност у хортикултури.

Косорићи су пре четири деценије дошли из Зрењанина. Душанка је 36 година радила као дипломирани економиста у „Колубариној“ организационој целини „Пројект“, док је Душан предавао физичко васпитање у лазаревачким школама. Последњих година уживају у пензији и пасионирано брину о својим биљкама.

Залазећи у њихову, како они кажу, оазу мира, свега на неколико километара од центра града, открили смо предиван зелени врт пун дрвећа и најразноврснијег цвећа, али пронашли смо и много љубави, пажње, посвећености, топлине. Као што њихова имена стоје у складу, тако и дела њихових вредних руку у врту одишу савршеном равнотежом боја, мириса и звукова. Међутим, њихова љубав према цвећу родила се из једне велике туге – пре три деценије трагично су



■ Душанка и Душан створили су оазу мира у којој највише уживају са својим унуком Игњатом

изгубили млађег сина Огњена. Обоје памте то пролеће када су се окренули парчету природе у свом дворишту и пронашли начин да и даље пружају своју велику ускраћену љубав и да им се она враћа.

– Тако смо пре скоро 30 година почели да садимо цвеће, и то онако како су наше мајке радиле. Из нашег завичаја доносили смо разне саднице и то је испрва личило на војвођанске вртове. Мађари вековима негују традицију гајења украсног биља, па смо од њих и ми учили прве кораке. Проналазили смо снагу и вољу у гајењу цвећа, драги људи су нас бодрили и то нас је подстицало да идемо даље. Сарађивали смо са инжењерима хортикултуре, тражили нове идеје, правили пројекте, стварали смо један нови свет у нашем дворишту. Сада увек имамо зеленило и шаренило пред очима – јесењу, пролећну и летњу поставку цвећа. Одмах после снега цвета дан и ноћ и траје до Ђурђевдана. Када се с тугом растанемо са јесењом поставком, садимо цвеће за лето. Највише волимо девојачко срце, јер се показало као најотпорније на високим температурама. И ми се тако играмо, бирамо боју цвета, листа, комбинујемо врсте

и уживамо у тој игри – истиче Душанка објашњавајући да је најбитније одабрати одговарајуће врсте за ово поднебље, тип земљишта, као и да се свакодневно прегледа, залива и негује како би цвеће било лепо од маја до октобра.

Руже, салвије, циније, гаилардије, кане, мушкатле, сурфиније, бегоније, агератуми, павити, бербериси, јесенке, теквومه, лозице... Оазу зеленила и шаренило цвећа употпуњују и четинари који врт чине свежим, као и пријатна хладовина многих воћки где наши домаћини, као и сви њихови гости, воле да проводе време. Сваки део њиховог дворишта је уређен, вредан пажње и дивљења. При декорисању избегавају оштре углове, а заљубљени су у атрактивност наранџасте боје.

– Како бих остварио замисао да у дворишту жубори фонтана, чија ће музика утицати на изражајност цвећа, цео живот скупљао сам камење. Природа нам је подарила ту уметност. Мој бивши ученик, Зоран Рацић, инжењер хортикултуре, направио је идеалан пројекат фонтане која је својеврсна представа живота и његове пролазности – наводи Душан чији спортски такмичарски дух и истанчан

уметнички укус у сагласју са Душанкином посвећеношћу чине ово двориште савршеном оазом сатканом од различитих занимљивих елемената.

Уз дрвеће и расцветано цвеће, умирујућу песму фонтане, идиличну димензију овог дворишта даје и пас Лео. Син Игор је велика подршка Душанки и Душану, али обоје с поносом истичу да је њихов врт најлепши када им дође једанаестогодишњи унук Игњат, који им радо помаже и ужива са њима у дворишту.

М. Павловић

Кад камен проговори

Најзанимљивије приче у овом необичном врту крије камење. Душан је камење за фонтану доносио са свих својих путовања, одмора, ђачких екскурзија. Са Златибора је донет велики камен у облику свињске главе. Топовска кугла из Голубачке тврђаве возила се са ђацима аутобусом до Лазаревца. У врту се крије и бели камен са Акропоља. Сига из манастира код Љубовије збунила је цариника на граници. Велики белутак пронађен је приликом радова на лазаревачкој улици. Своје место нашло је и камење са Равне горе, Ловћена, Дрине...



Рачунајући подручна одељења, школа има око 500 ученика са којима ради 75 запослених. Одељење у Великој Моштаници у поступку отварања

Највише од могућег

Пружајући основно и средње музичко образовање, а уз континуирано стабилан прилив ученика, Музичка школа „Марко Тајчевић“ у Лазаревцу и у време епидемије коронавируса наставила је квалитетан рад и низ добрих резултата.

– Када је дошло до пандемије, за онлајн наставу смо, на неки начин, били спремни јер смо неке облике, као додатни вид наставе, примењивали и раније, пре свега у раду са бољим ученицима. Били су то домаћи задаци и припреме за такмичења, углавном из теорије музике, хармоније, солфеџа... Од марта прошле године организујемо се у максимуму могућег. Извели смо све постављене задатке, мада на другачији начин. У остваривању квалитетног контакта са ученицима веома је била важна Педагошко-психолошка служба, а и са родитељима смо одлично сарађивали – објаснио је Александар Станковић, директор МШ „Марко Тајчевић“.

Рачунајући подручна одељења, школа има око 500 ученика са којима ради 75 запослених. Ученици бирају између клавира, виолине, хармонике, флауте, кларинета, гитаре, виолончела и соло певања. Труба је проблем због недостатка кадра. Подручна одељења раде у Љигу, Степојевцу, Вранићу и Београду. Одељење у Великој Моштаници је у поступку отварања. Ове године су на нивоу матичне школе примили нешто више од 40 првака. У средњу школу могу уписати осам ученика. Интересовања, кажу, има, па постоји и могућност одабира.

Подједнако успешни у земљи и иностранству, ученици су освојили више десетина награда на такмичењима која су током школске године на измаку одржавана онлајн или уживо.



■ Тамара Недељковић, Марина Стевановић, Андријана Пејић и Зорана Јелић

Учествовали су на републичким такмичењима из теорије музике и музичких и балетских школа, потом на такмичењу „Zemun International Music Competition“, Фестивалу народне музике „Мелодија“ и многим другим.

Уз традиционалну подршку локалне самоуправе, Мајски сусрети младих музичара већ 18 година одржавају се у Лазаревцу. Ове године прве награде освојиле су Дарија Даутовић и Тамара Недељковић (клавир); Мила Миладиновић, Тихомир Радосављевић, Зорана Јелић и Андријана Пејић (виолина); Ива Филиповић, Максим Миладиновић, Марија Симановић, Андреа Тиодоровић и Сања Милановић (кларинет); Алекса Јелић и Матеја Давидовић (саксофон); камерни дуо Максим Миладиновић (кларинет) и Ана Досић (клавир); Василија

Трајковић, Николина Иванковић, Магдалена Марковић и Марина Стевановић (флаута); Стефан Миленковић, Мила Петровић, Матеја Ђекић и Алекса Кантар (хармоника); дуо хармоника Алекса Кантар и Урош Живановић. И они су само део велике групе ученика награђених на овом такмичењу, као и на многим другим.

Такође, по 15. пут одржан је Меморијал „Љиљана Ђорђевић Шкарица“. „Тајчевић“ је био домаћин и Републичког такмичења камерне музике. Сви камерни ансамбли школе освојили су прве награде. У оквиру Лазаревачког дејег стваралаштва хор нижих разреда „Пикколини“ био је победник категорије.

У осврту на развојни пут школе од седамдесетих година прошлог века и издвојеног



■ Александар Станковић

одељења МШ „Ватрослав Лисински“, Станковић посебно истиче рад професора Бранка Марковића, чија је настава у ОШ „Војислав Вока Савић“ представљала вид музичке школе и пре тога је она званично отворена, и покојног Славољуба Николића Сараманду, који је као председник општине желео да Лазаревац буде заокружен и самосталан град, тако да од школске 1994/95. године одељење прераста у посебну образовну установу са новим радним просторијама у делу тада тек отворене ОШ „Кнез Лазар“. Први директор је био Бранко Марковић.

– Жеља да Лазаревац има средњу школу претворила се у тешку борбу са много саплитања, али смо пре деценију и по у томе успели. Међутим, радом смо дошли до другог проблема, а то је простор. Наше локалне структуре су вољне да помогну и надамо се да ћемо у блиској будућности добити одговарајући простор – рекао је Станковић, уз напомену да један модеран град треба да има добру музичку школу.

М. Караџић

Добра основа

Поред ускостручних знања, будућим уметницима пружамо једно шире образовање из друштвено-хуманистичких и природних наука, па се наши ученици уписују и на неуметничке факултете – додао је директор Станковић.

Траговима рудног блага Србије

Током 70-дневног путовања најзначајнији рударски стручњак Европе истраживао је потенцијале Србије јер је кнез Милош Обреновић у рударству видео могућност привредног развоја

У оквиру традиције рударења, која на просторима Балканског полуострва

постоји још од илирских времена и Римског царства, историја српске привреде прешла је пут од средњовековног рударства, доласка немачких рудара Саса, развијене производње сребра и Закона о рудницима деспота Стефана Лазаревића из 1412. године преко обележавања рударске славе и Дана рудара до годишње производње од неколико десетина милиона тона угља. На тој временској линији важна тачка јесте 1835. година, када је Сигмунд фон Хердер, врховни рударски старешина Саксоније, по налогу кнеза Милоша Обреновића истраживао минералне и рудне ресурсе Србије и са реалним основама указивао на њене могућности.

Хердери извештаји с елементима путописа у библиотекама су доступни у књизи „Рударско путовање по Србији 1835. године“. Готово да је на свакој страници видљива корист овог пионирског подухвата за геологију и рударство, а посредно за историју, ботанику, орнитологију, етнологију, археологију, па и бањски туризам. Књига је и сведочанство визије кнеза



Милоша по којој модернизација земље треба да иде и преко рударства, једне од најстаријих привредних грана.

Добијањем аутономије у оквиру Османског царства, неука и осиромашена кнежевина с доласком кнеза Милоша полако почиње да се развија. Претпоставља се да је Милош с највећим рударским стручњаком тог доба ступио у контакт преко бечког трговца Димитрија Родовића, који је из Саксоније набављао робу за Србију. Како би приступ локацијама био бољи, раскрчени су прилази напуштеним рудиштима, прикупљени подаци о ранијој производњи и топонимима који указују на рударење или постојање минералних сировина (Златово, Рудно, Железница, Слатина...). Пошто је кнез био на путу за Цариград, његов брат Јеврем Обреновић преузео је вођење државних послова. Једно

од тумачења историчара је да је Милош својом „равнодушношћу“ прикривао важност мисије чији је задатак био и да се истраже лежишта угља и метала неопходних за војну индустрију.

Са Хердером су стигли његови сарадници и лични слуга. Совјет је за пратиоца одредио Стевана Радичевића, познаваоца немачког језика и директора канцеларије Управителног савета, затим још једног „совјетника“ да би се барону одавале почаст, па се такав начин опхођења наметао и осталима, као и два војника. Њихов задатак није био само да помогну Хердеру већ и да информишу кнеза.

Учени Немац је с пратњом из Крагујевца кренуо 24. августа. Путовање је трајало 70 дана. Маршруту је чинило осам путних релација. Пут је, поред осталог, повезао Јагодину, Пожаревац и Голубац, затим Брзу Паланку,

Неготин, Зајечар и Ртањ, а потом Алексинац, Јастребац, Крушевац, Брус и Копаоник. Прошли су и кроз Карановац (Краљево), Чачак, Пожегу, Ужице, Ваљево и неколико бања које су се нашле на тој рути. У Крагујевац су се вратили 2. новембра. Ванредан подухват повезао је ученог барона и неписменог, али обавештеног, интелигентног и практичног владара мале земље која није имала школовани кадар.

Током десетонедељног теренског рада Хердер је узимао узорке, спроводио мерења, описивао лежишта, процењивао количине, предлагао циљана истраживања због могуће производње све време имајући у виду економску исплативост и наглашавајући да све активности треба увести у државне оквири. Најчешће помиње микашист, често и глину, кречњак, црвени пешчар, мрки угаљ, лидијски камен

Врхунски стручњак

Сигмунд Аугуст Волфганг фон Хердер (1776–1838) потиче из угледне и образоване породице. Већ у раном добу код њега се развила склоност ка минералогiji и геологији, па је завршио и студије природних наука и рударску академију. Радио је у рудницама Пољске, Мађарске, Аустрије, Шведске, Норвешке... На чело саксонског рударства, које је тридесетих година 19. века било на врхунцу, дошао је 1809. године. За своје заслуге у рударству добио је племићку титулу барона. Сигмунд је био син Јохана Готфрида Хердера, песника, историчара, филозофа и књижевног критичара, који је европској култури приближио српску народну књижевност. Иначе, Сигмунд је од детињства знао за Србију и преко Гетеа, који је био њихов кум и породични пријатељ.

у кречњаку, сијенит, црвени фелдспат, кварц, шкриљац, сијенит-порфир... Наилазили су на остатке рудника, топioniца, шљачишта и рударских насеља, а нашли су и једну малу срушену рударску цркву. Неки стари рударски градови лежали су у рушевинама.

Хердерови списи садрже минералoшке и петролошке податке, описе литолошког састава терена, дебљине, пружања и нагиба слојева и још много корисних података за више сродних дисциплина. Пошто је у копаоничком крају рударска индустрија раније била веома развијена, тај предео „с рударског аспекта без сумње спада у најважније у Србији“. Баронове процене економичности експлоатације бакра и гвожђа у мајданпечком подручју и то да ће „Мајданпек једном постати важан рудник и седиште значајних рударских власти“ Милошу су пренете најбрже што се тада могло. Сматрао је да топлeње и употреба руде гвожђа могу почети пре искористићавања бакарне руде за коју треба отворити копове, претражити и открити напуштене руднике, иако би за почетак стара јаловишта могла да се искористе. Осим снимања и премеравања терена, предлагао је и изградњу објеката за службенике и раднике. Многи његови савети показали су се као веома корисни попут препоруке о отварању високе рударске школе у Србији.

После 180 година

У Београду је деценију након путовања на старословенском језику објављена скраћена верзија Хердеровог дневника. Други пут текст је штампан на немачком језику 1846. у Пешти, али у интегралној верзији. Вишеструка потреба за целовитим путописом на српском језику довела је до превода издања из 1846. године, те је „Службени гласник“ 2014. објавио „Рударско путовање по Србији спроведено 1835. године по налогу Владе Кнежевине Србије“. Текст је са немачког превела Добрила Бегенишић. Предговор је написала Алена Здравковић. „Гласниково“ издање садржи и фотографије Хердерове збирке и фототипско издање из 1845. године.



■ Маршрута путовања

Путовање са свечаном пратњом у то време изазивао је дивљење народа. Јахали су на коњима, а воловска кола су вукла пртљаг и прикупљене узорке. Људи су били предусретљиви, често су нудили поврће, сир и шљивовицу. Неретко су путовали до дубоко у ноћ. Спавали су у кућама имућних људи, понекад у манастирима, а у ненасељеним местима правили колибе. Хладноћа, киша и магла отежавали су свима експедицију, посебно Хердеру који је већ тада боловао од реуматизма.

Немачки експерт је као поклон кнезу донео збирку од 500 минерала и стена сакупљених широм света, чији је део сачуван у збирци Рударско-геолошког факултета у Београду, а оставио је и узорке узимане по Србији. Иако се никада нису срели, Милош је уз велико поштовање и захвалност наградио његово залагање с 1.000 дуката и посебно искованом сабљом. Њихова сарадња прекинута је Хердеровом смрћу, а планови за обнову рударства напуштени су по кнежевој абдикацији.

Главни рударски управитељ Краљевине Саксоније оставио је хидрогеолозима можда прве стручне белешке о термалним водама у Брестовачкој, Гамзиградској, Рибарској, Јошаничкој, Богutowачкој и

Врњачкој бањи и Сокобањи. На основу резултата анализа давао је мишљења о квалитету и капацитету минералних извора. У неспорну делотворност неких вода и сам се уверио. Описао је сумпорне изворе Рибарске бање, оне у Јошаничкој бањи са температуром од 78 степени, а изузетна својства воде код Врњача упоредио је са Карловим Варима. Иако су за лековитост термалних вода знали још Римљани, бање су углавном неуређене. Фон Хердер саветује да се потоци и извори очисте, ураде путеви и саграде бар скромни објекти за смештај гостију и бањског лекара с годишњом платом.

Поред испитивања рудних потенцијала, слатина и вода, што су били примарни циљеви путовања, Немац је бележио своје утиске о флори и фауни и доживљаје обичаја и веровања. Цео Балкан за њега „величанствен је и леп“. Описује плодносну долину Мораве, затим ждралове, брезе и беле тополе, поља кукуруза и стада влашких коња крај Дунава. У Неготину су му посебну пажњу привукли српска ношња, коло и гусле. Иако износи похвале на рачун градитељске уметности, помиње и да се многи манастири и цркве не одржавају. Има порушених објеката и нерашчишћених

рушевина. Такође, многи антички локалитети и остаци српске средњовековне државе су неуређени и занемарени. Било да је реч о новцу, камену, гробовима или грађевинама, Хердер предлаже да се све сакупи, обради и направи музеј.

Уз добронамерно указивање на слабости и конструктиве предлоге, он има свест о томе да су рударство, и привреда уопште, култура, образовање и друге основе постојања једне државе успорени, а потом и заустављени доласком Турака.

М. Караџић

Златоносне реке

Истраживачи су се у источној Србији срели са испирачима злата јер су Пек, Тимок, Јасиковачка река и Црна река у неким деловима златоносни. Испирачи су користили корито с дном урезаним уздуж и попреко. Злато су продавали трговцима и златарима. Иако се радило на примитиван начин, Хердер је сматрао да резултат овог мучног посла, који захтева време и труд, ипак може бити добар. За разлику од испирача, који су говорили о свом послу, мештани ништа нису знали нити су желели да кажу о некадашњем руднику и поступку без обзира на сва питања и заинтересованост стручњака.

Скривени кутак на уласку у град

Беспрекорно уређена зелена површина, уз неколико раскошних храстова и вештачки гејзир стварају лепу слику у оку сваког посетиоца језера Очага. Уредна стаза за шетњу која окружује воду, клупе и столови у хладу, терени за мале спортове и пешчана плажа опремљена сунцобранима и лежаљкама више су него довољан позив да се током врелих летњих дана квалитетно испуни слободно време, недалеко од града.

За уређеност травњака и бројне саднице дуж стаза задужени су запослени из „Колубара-Услуга“ који свакодневно одржавају зелене површине. Ту су и спасиоци који будно прате купаче током целог дана.

„Домаћин“ Слободан Ивовић, рекреатор Спортско-рекреативног центра „Колубара“, који већ 25 година ради на језеру у летњем периоду, а као рекреатор у хали 33 године, рекао нам је да се сви ангажовани труде да овај градски бисер одржавају на најбољи могући начин.

– Мој посао није само да пратим рад спасилаца, већ сам ту за све што је потребно



када је реч о бризи о целом комплексу. Као рекреатор овде сам ангажован већ дуги низ година и мислим да је језеро и даље слабо искоришћено, с обзиром на свој велики потенцијал – рекао нам је Ивовић и додао да би терени могли бити још мало „утегнути“, а и да би једна теретана на отвореном много значила спортистима.

У тренутку наше посете на језеру се затекло неколико спортских екипа из Лазареваца, које своје припреме за предстојећу сезону започињу баш овде.

– Велики број спортиста се припрема на пешчаном терену, као и рекреативци који свакодневно вежбају у јутарњим или вечерњим сатима. Имамо и доста посетилаца из околних градова, Љига, Обреновца и Аранђеловца, и то су углавном људи који воле природно окружење за одмор и купање – каже Ивовић.

Велике врућине првих дана августа нису омеле ни наше старије суграђане да уживају на купалишту. Кажу да своје слободно време у летњим данима највише воле да проводе на овом лазаревачком излетишту у

освежење у води и дружење под дебелим хладом, и да је Очага прави рај за одмор и рекреацију. Друштво им прави и велики број малишана, за које је највећа атракција тобоган.

Са заласком сунца не престају активности на језеру, јер добро осветљење омогућава организовање концерата, забавних и других манифестација.

– Језеро се снабдева изворском водом, која се свакодневно филтрира савременим уређајима. Што се тиче исправности воде у језеру, за њу је задужен Градски завод за јавно здравље Београд у чијим лабораторијама се испитују њена физичко-хемијска и микробиолошка својства. До сада није било никаквих проблема и језеро испуњава све услове квалитета речних вода које се користе за купање и спортове на води – објашњава наш саговорник.

У врелим летњим данима многи траже расхлађење поред воде, посећеност је највећа у дане викенда, а као и претходних година улаз је слободан. Спасиоци су задужени за безбедност купача и свакодневно су на језеру од 10 до 18 часова.

Т. Крупниковић

■ Одржан меморијални турнир у убрзаном шаху

Магија на 64 поља

Након прошлогодишње паузе због епидемијске ситуације, 7. августа у старој сали Спортско-рекреативног центра „Колубара“ поново је поводом Дана рудара одржан традиционални турнир у убрзаном шаху. Турнир је одржан шести пут и носи званични назив „Коканов меморијал“, у част великог шахисте, педагога и

дугогодишњег предводника шаховског клуба „Колубара“ Раденка Кокановића, па је част да повуче први потез додељена његовом унуку Дамјану Комаду.

Ове године учествовало је укупно 57 шахиста из целе земље, међу којима је било и четири велемајстора и осам националних мајстора. Упркос релативно малом броју учесника турнир је био веома јак.

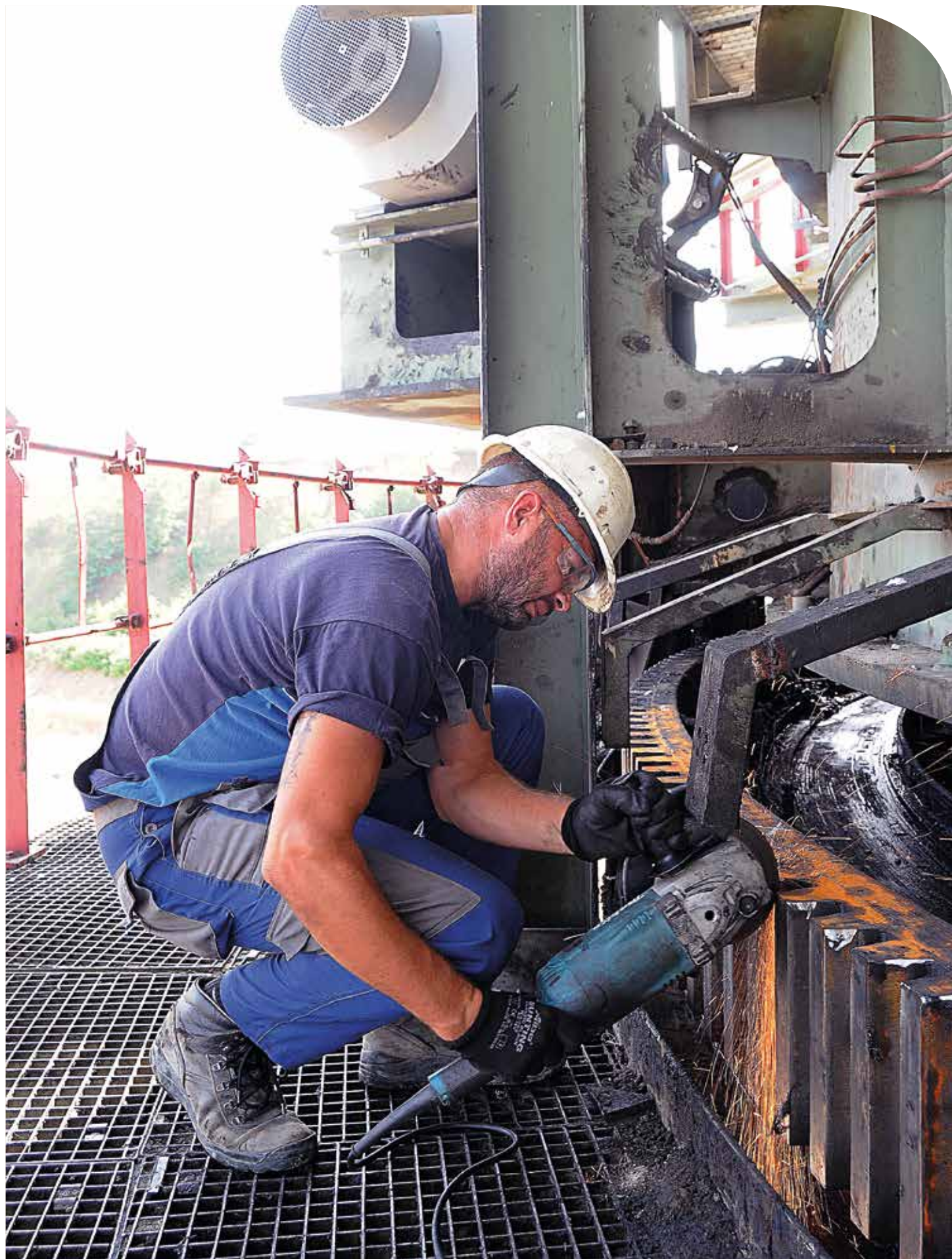
Четрнаестогодишњи Лука Ристић био је право изненађење надметања, јер је у јакој конкуренцији успео да се пласира на друго место, док је прво припало велемајстору Дејану Пикули.

Најбоље пласиран омладинац био је Вукашин Радосављевић, првотимац Шаховског клуба „Турбина“ из Вреоца, који се са освојених пет поена нашао на 23. месту. Још једно изненађење

направио је млади Димитрије Новаковић из Лазареваца коме је ово први турнир, а који је заузео 28. место. Првотимац Шаховског клуба „Колубара“ Владан Петровић био је најбоље пласирани домаћи играч.

Турнир је организовао Шаховски клуб „Колубара“ у сарадњи са шаховским клубом „Турбина“, уз подршку локалних установа и организација.

Т. Крупниковић



/// Фото: Александар Рашин



CIP – Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
 2017, бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Инђија : Komazes comr). - 30 cm
 Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
 ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
 COBISS.SR-ID 250299404

